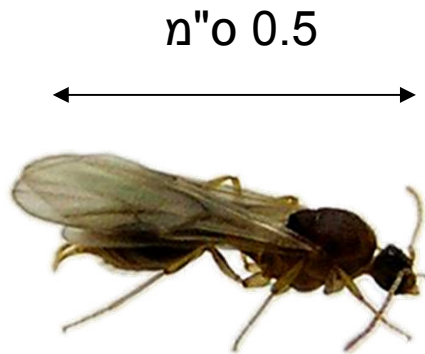

תכנית להתמודדות עם נמלת האש הקטנה במשתלות

מקור: טל ויינברג

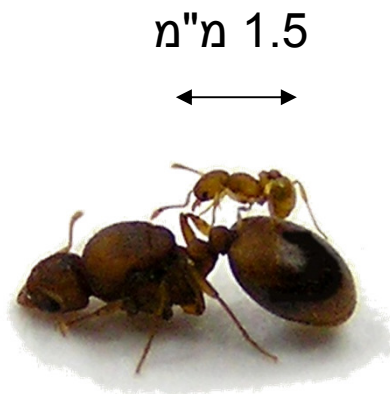
נמלת האש הקטנה

זכר

מלכות מכוונפות

מלכה ופועלת

מקור: מרב וונשק

השוואה בין פועלות

נמלת האש הקטנה

1.5 מ"מ

מורית פרעה

2-2.5 מ"מ

נמלת קציר

5-10 מ"מ

מקור: מרב וונשק

ביולוגיה כללית

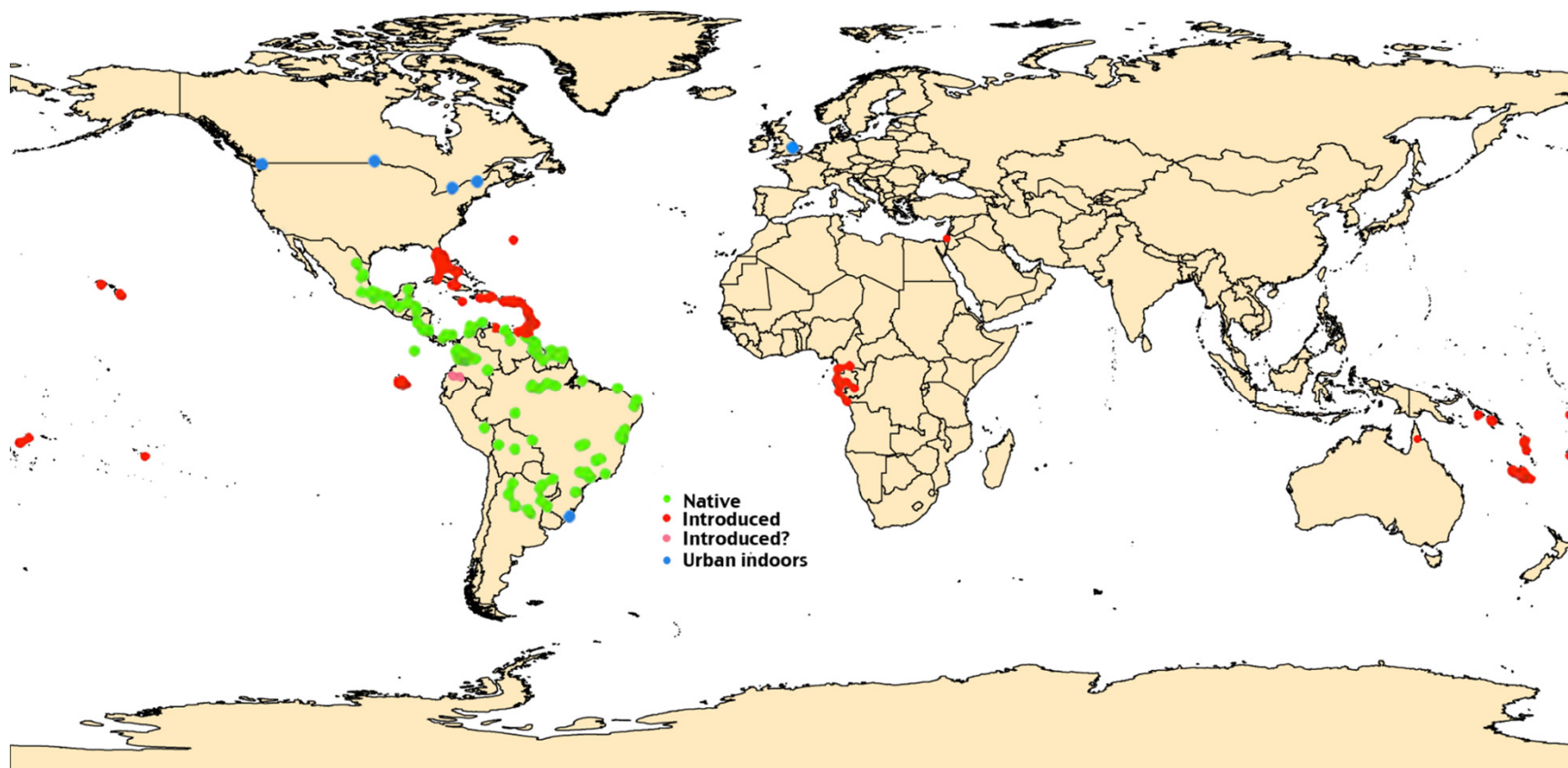
- **אוכלת כל :**
צמחים, חרקים, טל דבש של כנימות
- **מקננת באדמה, בחומר צמחי :**
מושפעת מטמפרטורה – אוהבת חום
מושפעת מלחות – אוהבת לחות
בחורף – פועלות ומלכות עולות מעומק האדמה אל בין
הקרקע לאבן על מנת להתחמם
באביב – הפועלות מעלות את "הילדים" לפני הקרקע
להתחמם, טוב לגדילה
בקיץ – הקן מתחפר עמוק יותר באדמה (מספר ס"מ)
בחיפוש אחר לחות
נודדות ממקום למקום, לא משקיעות בבניית בית

ביולוגיה כללית

- **ריבוי מלכות לקן :**
מספר רב של מלכות מתרבות בקן
- **יצירת מושבות-על :**
אין אגרסיביות בין קנים, סובלנות בין קנים
- **רבייה על ידי הנצת הקן (budding) :**
אין מעוף מלכות
פועלות גוררות את המלכה למרחק של כמה מטרים
לפועלות אין שחלות – לא מייצרות ביצים
פועלות לא יכולות להפוך למלכות
- **עוקץ בקצה הבטן, הזרקת ארס**
(Clark et al. 1981; Passera 1994)

תפוצה עולמית

After: Harris et al. 2005

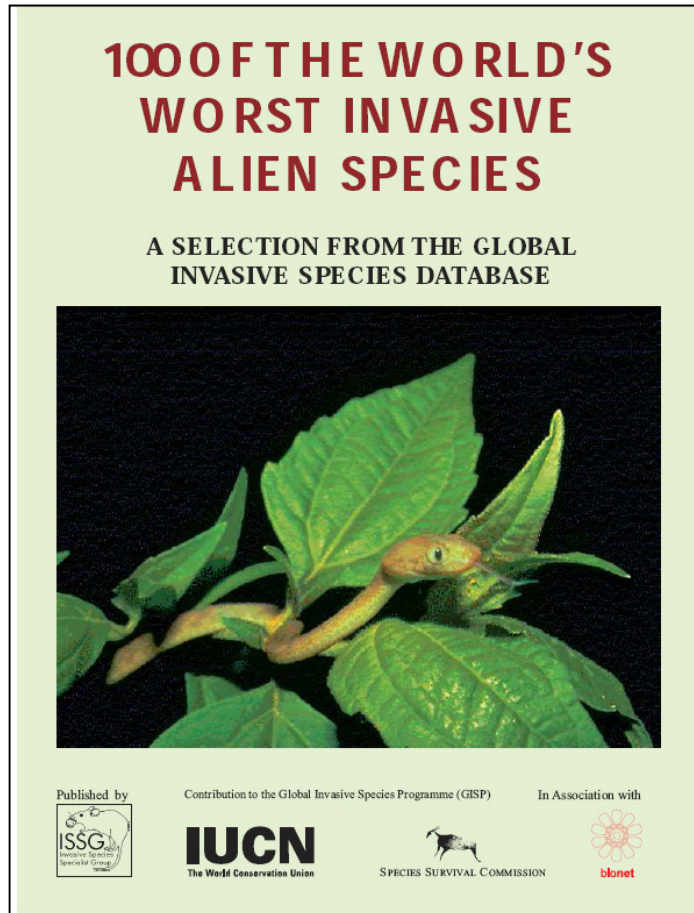
מופיעה ברשימת 100 המינים הפולשים הגרועים ביותר

IUCN
The World Conservation Union

SPECIES SURVIVAL COMMISSION

נזקים

פגיעה בבני אדם:

- הפועלות חודרות לבתים (ארונות, מקלחות) בקיץ בחיפוש אחר מזון ומים
- עקיצות רבות בבית, בגינה, בבריכה ונמלים שנופלות מעצים
- העקיצה: תחושת צריבה – כמו כוויה, למשך שעות ואף ימים
- עלולה לגרום לתגובות אלרגיות
- פגיעה קשה באיכות החיים
- עלות הטיפול גבוהה

נזקים

פגיעה בהרכב המינים :

ירידה במיגון המינים ובמספר הפרטים

- פגיעה בחסרי חוליות –

בעיקר בנמלים אחרות, גם בעכבישים ובחיפושיות :

- אין בארץ אויבים טבעיים ספציפיים

- רבייה מוצלחת – הרבה פועלות – שמירה טובה על האוכל

- אוכלות נמלים אחרות

- משתמשות בעוקץ להרחקת נמלים

ופלישה לקינים של נמלים אחרות

- פגיעה בחולייתנים –

עקיצה, עד כדי פגיעה בכושר הראיה

של חיות הבית, המשק והבר

מקור : חווי צרפתי

נזקים

גידולים חקלאיים:

- מזיקה לחקלאות ב-35 מדינות
- הטרדה קשה לגננים וחקלאים
- טיפוח כנימות

כנימה מוצצת את מוהל הצמח. טל דבש (עודף סוכר מפעולות העיכול) על העלים מונע פוטוסינתזה ויוצר פטריה. כנימה = טפיל לצמח. גורמת לצמח להיראות רע. נמלים – אוהבות טל דבש כנימות ולכן מגינות על הכנימות מהטורפים שלהן – פרוקי רגלים אחרים.

מקור: מרב וונשק

כלכלה:

- פגיעה במסחר (משתלות, מוצרי עץ, אדמה)
- פגיעה בתיירות (בתי הארחה, חופי רחצה)

תפוצת הנמלה והפצתה בישראל

- הזיהוי הראשון בישראל ב- 2006 באפיקים
- מקומות שמתגלים כנגועים היום, נדבקו לפני שנים
- ככל הנראה הגיעו על בולי עץ שיובאו לקיבוץ אפיקים ("קלת") מדרום אמריקה
- מקור האוכלוסייה במלכה אחת ובזכר אחד
- מושבת-על אחת בכל ישראל

תפוצת הנמלה והפצתה בישראל

הפצת הנמלים בישראל פאסיבית ע"י אנשים:

- בצמחים/עציצים ממשתלות

- באדמה, גזם

- עצים ותוצרי עץ (קרוון)

מקור: מאיר זילברמן

פעולות להתמודדות עם המפגע במשתלות – המשרד להגנת הסביבה

- חוות דעת מקצועית לפיה "יש לראות בכל מקום בו אותרו פרטים של נמלת האש הקטנה כמקום שמצבו מזיק לבריאות או מסכן את הבריאות, לפי סעיף 53(א) לפקודת בריאות העם, 1940, וכן במקום שבו מתקיימים עבודה, חרושת, מלאכה או עסק ואותרו בו פרטים של נמלת האש הקטנה כמזיק לבריאות הסביבה לפי סעיף 53(ו) לפקודה."
- רישום תכשירי הדברה ייעודיים כנגד נמלת האש הקטנה –
כל התכשירים מאושרים לקהל הרחב

פעולות להתמודדות
עם המפגע בישראל

6 תכשירים מאושרים
לשימוש כנגד נמלת
האש הקטנה :
5 פיתיונות גרגרים
1 פיתיון ג'ל

שם התכשיר	יבואן/יצרן	תוארית	מספר רשום	תאריך תפוגה
אדוויון פתיון גרגרי להדברת נמלת האש	מרחב אגרו בע"מ(אחים מילצ'ן	גרגרים	524	18/03/2021
הרכב חומרים פעילים: indoxacarb 0.045% יעוד התכשיר: נמלת האש הקטנה רשאים להשתמש בתכשיר: הקהל הרחב				
בזלת	חברת רימי כימיקלים בע"מ	פתיון מוכן לשימוש גרגרים	553	17/02/2022
הרכב חומרים פעילים: hydramethylnon 0.365%, methoprene 0.25% יעוד התכשיר: נמלת האש הקטנה רשאים להשתמש בתכשיר: הקהל הרחב				
גרנולר - פיתיון גרגרי לנמלת האש הקטנה ונמלים אחר	אר.פי.סי החברה להדברה	פתיון מוכן לשימוש גרגרים	579	13/02/2024
הרכב חומרים פעילים: fipronil 0.05% יעוד התכשיר: נמלת האש הקטנה רשאים להשתמש בתכשיר: הקהל הרחב				
הימנופטור	אקו-כס פילד סיסטמס בע"מ	פתיון מוכן לשימוש גרגרים	546	01/08/2021
הרכב חומרים פעילים: hydramethylnon 0.73% יעוד התכשיר: נמלת האש הקטנה רשאים להשתמש בתכשיר: הקהל הרחב				
סייג' פרו	כ.צ.ט. בע"מ	פתיון מוכן לשימוש גרגרים	476	28/06/2020
הרכב חומרים פעילים: hydramethylnon 0.73% יעוד התכשיר: נמלת האש הקטנה רשאים להשתמש בתכשיר: הקהל הרחב				
פרו ג'ל נמלת האש הקטנה	תפזול תעשיות כימיות בע"מ	פתיון ג'ל	587	12/01/2024
הרכב חומרים פעילים: fipronil 0.01% יעוד התכשיר: נמלת האש הקטנה רשאים להשתמש בתכשיר: הקהל הרחב				

פעולות להתמודדות עם המפגע במשתלות – המשרד להגנת הסביבה

- העסקת פקח ייעודי לניטור משתלות
- דף מידע מקצועי למשתלות – כולל הנחיות למניעה, ניטור וטיפול במפגע
- דף מידע לציבור הרחב
- פרסום דפי המידע באתר האינטרנט של המשרד
- פרסום באתר האינטרנט של המשרד רשימה של "משתלות הנגועות בנמלת האש הקטנה", כולל שם המשתלה ושם הרשות המקומית בה נמצאת המשתלה

ניטור

- הסתכלות בעין
- מקל עם חמאת בוטנים

הנחיות לטיפול בנמלת האש הקטנה במשתלות

יוני 2017

נמלת האש הקטנה (*Wasmannia auropunctata*), הינה מין מזיק פולש בארצנו, שהתגלה לראשונה בישראל בשנת 2006 בעמק הירדן. מקור נמלת האש הקטנה בדרום אמריקה והיא נחשבת לאחד מ- 100 המינים הפולשים הבעייתיים ביותר בעולם בגלל המפגעים הרבים שהיא גורמת ומאחר וקשה מאוד להדבירה. גודלה של הנמלה 1-1.5 מ"מ וצבעה חום-אדום-כתום, והיא מתרבה במהירות רבה מאוד.

הנמלה פוגעת בבני אדם באמצעות עקיצות כואבות הדומות לכוויה על העור, והארס שלה משפיע על מגוון רחב של תגובות פיזיולוגיות. במקרה של פגיעה על אנשים רגישים להתפנות לבית חולים. הנמלה נמצאת בגינות ובקיץ חודרת לתוך בתים, ושוכנת על גבי בגדים, רהיטים ומיטות. כמו כן, הנמלה פוגעת בחיות בית, בגידולי השדה ובמגוון הביולוגי בסביבה.

הנמלים קטנות מאוד ועוברות ממקומות נגועים למקומות חדשים על ידי האדם כנוסעות סמויות בעציצים, שתילים, שבבי עץ לחיפוי, גזרי עצים להסקה, גזם, אדמה וכדומה. הפצתה של נמלת האש הקטנה עלולה לגרום לנזק כלכלי כבד למדינה, לרשויות המקומיות ולגורמים פרטיים כגון משתלות ובתי עסק לנופש ופנאי.

על כל משתלה לערוך ניטור לצורך איתורה של נמלת האש הקטנה ככל שזו מצויה בשטחה. ככל שתמצא נמלת האש הקטנה במשתלה, באחריות בעל המשתלה לבצע הדברה. אופן הניטור ודרכי ההדברה מפורטים במסמך זה.

דף מידע לקהל הרחב

הנחיות להדברת נמלת האש הקטנה בעזרת תכשירי הדברה אפריל 2018

רשימת תכשירי ההדברה בציון מיוחד שהם מיועדים להדברת נמלת האש הקטנה נמצאת [במערכת חיפוש תכשירי הדברה](#) באתר הבית של המשרד להגנת הסביבה. (המשרד להגנת הסביבה < רישיונות והיתרים > מערכת חיפוש תכשירי הדברה) כל התכשירים האלה הם פיתיון רעיל שהנמלים אוספות לקן וכך נפגעת גם המלכה – לא רק הפועלות.

יש להשתמש בתכשירים אלו אך רק על פי הוראות התווית.

טיפול ראשוני מומלץ – להדביר את נמלת האש הקטנה בעזרת פיתיונות גרגריים מחוץ לבית בכל שטח הגינה והחצר. אם טיפול זה לא פתר את הבעיה, אפשר לפזר פיתיונות גרגריים או פיתיון גיל גם בתוך הבית.

המלצות לשימוש נכון בפיתיון גרגרי:

- אין להשקות את הגינה יומיים לפני הפיזור, ביום הפיזור ולמחרת הפיזור (סה"כ 4 ימים), מאחר שהגרגרים מאבדים מעילותם על משטחים רטובים.
 - לפזר את התכשיר מוקדם בבוקר (קרינת שמש חזקה פוגעת ביעילות הגרגרים).
 - אין לערבב ריסוס עם פיזור פיתיונות. שימוש בתכשירי הדברה אחרים בריסוס נגד נמלים פוגע ביעילות הפיתיונות המיועדים לנמלת האש הקטנה.
- השימוש בחלק מהתכשירים מותר לקהל הרחב. אולם אפשר כמובן להזמין איש מקצוע – מדביר מוסמך בעל רישיון הדברה בתוקף מהמשרד להגנת הסביבה. במקרים של נגיעות קשה מומלץ להזמין מדביר מוסמך שיעשה ניטור מקיף ויטפל בכל השטח.

רשימת מדבירים מוסמכים מופיעה באתר המשרד להגנת הסביבה. (המשרד להגנת הסביבה < רישיונות והיתרים > מאגר מדבירים מורשים)

ראו גם [מידע על נמלת האש הקטנה](#).
(המשרד להגנת הסביבה < מזיקים והדברה > מזיקים < נמלת האש הקטנה)

פעולות להתמודדות עם המפגע במשתלות – המשרד להגנת הסביבה

למשרד להגנת הסביבה סמכות לדרוש מהרשות המקומית
להפעיל את סמכותה

”משקיבלה הרשות הסניטרית המקומית כל ידיעה בעניין
קיום מפגע, הרי אם הוברר לה שקיים מפגע כזה או לפי
תלונתו של ממונה על איכות הסביבה או מפקח...” (סעיף 54 (1)
לפקודת בריאות העם)

פעולות להתמודדות עם המפגע במשתלות – הרשות המקומית

באחריות הרשות המקומית/הסניטרית להפעיל את סמכותה ולדרוש מהמשתלות לפעול למניעת וסילוק המפגע.

”משקיבלה הרשות הסניטרית המקומית כל ידיעה בעניין קיום מפגע...עליה למסור מודעה לאדם שע”י מעשהו, מחדלו או הרשאתו נוצר או נמשך המפגע...ובה תדרוש ממנו לסלק את המפגע” (סעיף 54 (1) לפקודת בריאות העם)

”כן רשאית הרשות הסניטרית המקומית, באותה הודעה או בהודעה אחרת שתימסר... לדרוש לעשות כל הדרוש לשם מניעת הישנותו של המפגע” (סעיף 54 (2) לפקודת בריאות העם)

פעולות להתמודדות עם המפגע בישראל

- הטיפול במשתלות נגועות הוא לא "בום וגמרנו"
- יש לפעול מול כל המשתלות
- מניעת המפגע < מניעת פגיעה בתושבים < אינטרס, סמכות ואחריות של הרשות המקומית
- הצלחת פעולות המניעה וההדברה תלויה בשיתוף פעולה עם הרשויות המקומיות, הציבור והמשתלות

המשרד להגנת הסביבה

الوزارة لحماية البيئة
Israel Ministry of Environmental Protection

תודה

